

Temelji i principi republike i kantona Nešatel

OBJAŠNJENJE U DVANAEST TAČAKA

MOŽDA STE DOŠLI IZ INOSTRANSTVA ILI IZ NEKOG DRUGOG KANTONA I NASELJAVATE SE U KANTONU NEŠATEL. MOŽDA VEĆ ŽIVITE OVDE I DOČEKUJETE PRIDOŠLICE. NA ČEMU SE TEMELJI DRŽAVA NEŠATEL U KOJOJ STE ODABRALI DA ŽIVITE? ŠTA ZNAČI «DEMOKRATSKA LAIČKA REPUBLIKA KOJA BRINE O SVOJIM GRAĐANIMA I GRAĐANKAMA I GARANTUJE IM OSNOVNA PRAVA», KAKO JE OPISANO U PRVOM ČLANU NEŠATELSKOG USTAVA DONETOG 24. SEPTEMBRA 2000. GODINE. KAKO NAM JE NAMERA DA VAS O TOME PODROBNIJE INFORMIŠEMO KAO I DA VAS BOLJE UPOZNA MO SA KANTONOM NEŠATEL, DOSTAVLJAMO VAM OVAJ SVEŽANJ KOJI SADRŽI DOKUMENT «TEMELJI I PRINCIPI REPUBLIKE I KANTONA NEŠATEL», BROŠURU KOJU SMO NAZVALI «DOBRODOŠLI», PODSETNIK KULTURNIH ZBIVANJA KAO I PROGRAM KURSEVA O DRUŠTVENOM I PRAVNOM UREĐENJU.

ZBOG ČEGA POSTUPAMO NA OVAJ NAČIN?

Državni temelji i principi su zakonski propisani i predstavljaju konkretne pravne odredbe, koje svako lice, bilo sa švajcarskim državljanstvom bilo s inostranim, treba da poštuje. Iako ne postoji zakonska obaveza da se ovi principi prihvate, neophodno je da većinski deo stanovništva bude upoznat sa ovim principima, da ih poštuje i da se angažuje da ih štiti da bi država kao što je Nešatel mogla da funkcioniše.

KAKO JE DEFINISANA REPUBLIKA I KANTON NEŠATEL?

To je jedna liberalna, demokratska i laička država koja brine o svojim građanima. To znači da ona garantuje svom stanovništvu osnovne slobode i prava, da vlada uz učešće naroda, da obezbeđuje svojim sugrađanima društvenu zaštitu, da nema zvaničnu državnu veru i da garantuje pojedinačnu versku slobodu.

ŠTA JE DRŽAVA LIBERALNOG PRAVA?

To je država koja svojim građanima i građankama garantuje osnovna ljudska prava među kojima, prvenstveno, ljudsko dostojanstvo kao i pravo da ne budu tretirani na neljudski i ponižavajući način ona štiti od torture i svakog drugog nemilosrdnog tretmana.

DA LI JE SLOBODA OSNOVNO PRAVO?

Jeste. Reč je o oblicima slobode u privatnoj oblasti, kao što je pravo na život i na ličnu slobodu, pravo na brak, jezič ka i verska sloboda; o slobodi u domenu komunikacije, što podrazumeva pravo na slobodu mišljenja i izražavanja, pravo na informaciju, slobodu na udruživanje, sastajanje i na izražavanje putem manifestacije; o oblicima privredne slobode u koje spadaju pravo na vlasništvo, ekonomsku i sindikalnu slobodu.

KOJA OSTALA PRAVA SU TAKOĐE GARANTOVANA?

To su princip podjednakog tretmana, zabrana diskriminacije, kao i prava u socijalnoj oblasti, koja garantuju izvesne obaveze od strane države, neophodne da bi se ispoštovalo ljudsko dostojanstvo.

DA LI NEKI OBLIK SLOBODE MOŽE DA SE OGRANIČI?

Država ima pravo na ograničenje jer izvesni oblici slobode mogu da budu u uzajamnom sukobu. Na primer, pravo na slobodno izražavanje od strane jednih može da, u izvesnim slučajevima, povredi versko pravo drugih. Država može da ograniči slobodu kad se radi o protivrečnosti između lične slobode i opšteg interesa zajednice. Svako ograničenje mora, međutim, da bude zasnovano na zakonskoj bazi i opravdano kao javni interes.

BIENVENUE
WILLKOMMEN
BENVENUTI
WELCOME
BEM-VINDO
BIENVENIDA
MIRË SE VJËN
DOBRODOŠLI
HOŞGELDİNİZ
KU SOO DHOWOW
BUN VENIT
SZERENCSESEN ERKESZTEK
VÍTEJTE
اهلا وسهلا

DOBRODOŠLI

ŠTA JE TO DEMOKRATSKA DRŽAVA?

To je država u kojoj vlast pripada narodu. Potrebno je praviti razliku između predstavnika demokratije, sa jedne strane, gde narod bira svoje predstavnike za skupštinu ili za vladu i direktne demokratije, sa druge strane, gde narod može uz sve to još da direktno interveniše putem inicijative i referenduma. Švajcarska i Nešatel spadaju u ovaj tip demokratske države.

KO RASPOLAŽE POLITIČKIM PRAVIMA?

Ova prava su poverena građanima i građankama. U većini država stranci su isključeni iz oblasti političkih prava. U Švajcarskoj, na saveznom nivou, jedino Švajcarci koji su napunili 18 godina raspolažu sa ovim pravom. Kanton Nešatel je proširio ovo pravo za izvesne kategorije stranih državljana u svom ustavu od 2000. godine.

KO MOŽE DA GLASA?

U kantonu Nešatel strani državljani koji su napunili 18 godina i koji poseduju dozvolu za naseljavanje (permis C) imaju pravo:

- da glasaju na kantonalnom nivou ako su nastanjeni u kantonu najmanje pet godina da glasaju i da
- budu izabrani u organe vlasti na komunalnom nivou ako su nastanjeni u kantonu najmanje godinu dana

ŠTA JE TO DRŽAVA KOJA BRINE O SVOJIM GRAĐANIMA?

To je država koja poseduje socijalnu pravdu i obezbeđuje svakome ono što mu pripada. To je država koja preduzima društvene mere kako bi svaki pojedinac mogao da se školuje, da radi, da ima odgovarajuće stanište, da ima socijalnu zaštitu (novčanu nadoknadu za izgubljeni posao, za starost, za bolest i za nezgodu).

To je država koja garantuje socijalna prava, neophodna za poštovanje ljudskog dostojanstva, što znači pravo na minimalne uslove za život i pravo na dovoljno i besplatno osnovno obrazovanje.

KAKO SE DEFINIŠE LAIČKA DRŽAVA?

To je država u kojoj su javne institucije razdvojene od crkvenih. Ne postoji državna vera ali režim priznaje pravo na ličnu versku slobodu. Ova sloboda podrazumeva slobodu svesti i verovanja, kao i slobodu verskog obreda. Shodno ovoj odredbi nešatelske komune ne mogu da zabrane veu u školi za učenice muslimanske veroispovesti. Isto pravilo, međutim, ne može da važi za nastavnice jer je u protivnosti sa principom verske neutralnosti koji se odnosi na javno školovanje.

Država je obavezna da bude otvorena u odnosu na sva verska i filozofska opredeljenja. To je ne sprečava, međutim, da za hrišćanske struje prizna da imaju status institucija od društvenog interesa. Novi ustav kantona Nešatel, međutim, predviđa mogućnost proširivanja ovog priznanja od javnog interesa na ostale verske zajednice koje to traže.

I TOLERANCIJA?

Liberalna, demokratska i laička država koja brine o svojim građanima podrazumeva da svaki od njih pojedinačno prihvata i toleriše različitost mišljenja. Jedino tolerancija i otvoreni duh mogu da obezbede ravnotežu u mešovitoj zajednici.

 ne.ch
RÉPUBLIQUE ET CANTON DE NEUCHÂTEL

DEPARTEMENT DE L'ECONOMIE
ET DE L'ACTION SOCIALE
**SERVICE DE LA COHESION
MULTICULTURELLE**
PLACE DE LA GARE 6
2300 LA CHAUX-DE-FONDS
TÉL +41 (0)32 889 74 42
FAX +41 (0)32 722 04 04

Tekst nešatelskog ustava možete da
čitajte na adresi www.ne.ch
ili www.ne.ch/constitutionNE